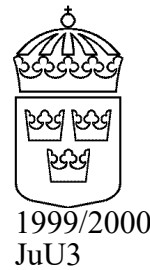

Justitiekammarens betänkande

1999/2000:JuU3

Ändring av fridskränkingsbrotten

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet ett regeringsförslag om ändring i brottsbalkens bestämmelse om straff för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning. Ändringen innebär att det för ansvar för sådant brott inte skall krävas att det föreligger ytterligare integritetskränkningar utöver dem som avses med åtalet.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Till betänkandet har fogats två reservationer.

Propositionen

I proposition 1998/99:145 (Justitiedepartementet) har regeringen föreslagit att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.

Lagförslaget, som granskats av Lagrådet, har fogats till betänkandet som bilaga.

Motionerna

Motion väckt med anledning av propositionen

1999/2000:Ju2 av Ragnwi Marcelind och Ingemar Vänerlöv (kd) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till förtydligad lagtext angående grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning där hänsyn tas till Lagrådets påpekande av behovet av en mer genomgripande reform,

2. att riksdagen avslår regeringens nuvarande lagförslag vad gäller grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning.

Motioner väckta under allmänna motionstiden 1998

1998/99:So462 av Helena Bargholtz m.fl. (fp) vari yrkas

3. att riksdagen beslutar att höja straffminimum för grovt kvinnofridsbrott till ett års fängelse.

1998/99:A808 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående skärpt lagstiftning och nollvision när det gäller brott mot kvinnor.

1999/2000:Ju720 av Amanda Agestav (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utvärdering av lagen om kvinnofridsbrott.

1999/2000:Ju721 av Lena Ek m.fl. (c, m, kd, fp, mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om uppföljning av effekterna av det nya kvinnofridsbrottet,

18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en analys av straffsatsernas tillämpning liksom i vilken utsträckning straff utmäts.

Utskottet

Inledning

Ärendet och dess beredning

Den 1 juli 1998 infördes i 4 kap. brottsbalken (BrB) en ny paragraf, 4 a § (prop. 1997/98:55, bet. 1997/98:JuU13, rskr. 1997/98:250). Paragrafen upp-tar bestämmelser om brotten *grov fridskränkning* respektive *grov kvinno-fridskränkning*. Enligt paragrafens första stycke gäller att den som begår brottsliga gärningar enligt 3, 4 eller 6 kap. BrB mot en närstående eller tidi-gare närstående person skall, om gärningarna varit ett led i en upprepad kränkning av personens integritet och varit ägnade att allvarligt skada perso-nens självkänsla, dömas för grov fridskränkning till fängelse, lägst sex må-nader och högst sex år. Av andra stycket framgår att om gärningarna begåtts av en man mot en kvinna som han är eller har varit gift med eller som han bor eller har bott tillsammans med under äktenskapsliknande förhållanden, skall han i stället dömas för grov kvinnofridskränkning till samma straff.

Högsta domstolen (HD) prövade genom en den 19 mars 1999 meddelad dom (mål B 53-99, NJA 1999 s. 102) för första gången ett mål som rörde tillämpning av bestämmelsen om grov kvinnofridskränkning. HD tog bl.a. ställning till innebörden av kravet att gärningarna skall ha varit ett led i en upprepad kränkning av brottsoffrets integritet.

Med anledning av HD:s dom förordade Riksåklagaren (RÅ) i en framställ-ning till Justitiedepartementet den 31 mars 1999 en översyn och omarbetning av den ifrågavarande paragrafen (dnr Ju1999/1774/L5).

Inom departementet utarbetades, med utgångspunkt i RÅ:s framställning, ett utkast till lagrådsremiss. Utkastet har remissbehandlats.

Till grund för förslaget i propositionen ligger det nämnda utkastet och re-missbehandlingen av detta.

Lagrådet har i sitt yttrande föreslagit en annan utformning av den ifrågava-rande bestämmelsen. Med undantag för en språklig justering har regeringen inte följt Lagrådets förslag. Utskottet återkommer nedan till Lagrådets syn-punkter.

Av förarbetena till 4 kap. 4 a § BrB framgår att ett huvudsakligt motiv för bestämmelsen varit att införa ett nytt brott som markerar det särskilt straffvärda i en långvarig och upprepad kränkning av en annan person och där förfarandet består i en serie i och för sig straffbelagda gärningar. För ansvar krävs såväl att det rör sig om en upprepad kränkning som att gärningarna typiskt sett varit ägnade att skada brottsoffrets självkänsla (prop. 1997/98:55 s. 79 f).

För att ansvar för brott enligt paragrafen skall kunna komma i fråga erfordras att flera brottsliga gärningar samtidigt är föremål för domstolens prövning. Ett grovt fridsbrott utgörs alltså av ett antal självständiga gärningar som straffbeläggs för sig men sedda i sitt sammanhang och med ett särskilt rekvisit som ger brottet dess fridsstörande karaktär. Det är således inte fråga om ett fortlöpande, s.k. perdurerande brott, vilket får betydelse från preskriptionssynpunkt.

När det gäller rekvisitet att de i fridsbrottet ingående gärningarna skall ha medfört en upprepad kränkning av offret föreslog Lagrådet att detta skulle lyda ”om gärningarna innebär upprepade kränkningar”. Regeringen delade inte Lagrådets uppfattning. Regeringen framhöll att Lagrådets formulering torde innebära ett krav på att de aktuella gärningarna ensamma skulle innebära en upprepad kränkning av den utsatta personens integritet. Någon bevisning om annat än de aktuella gärningarna torde därmed inte behövas. Det kunde dock, enligt regeringens mening, finnas fall där det krävdes bevisning om annat än de aktuella gärningarna. Särskilt i den situationen att mönstret av upprepade kränkningar upptäckts först efter ett antal gärningar, där gärningsmannen kanske redan dömts för de första, kunde en sådan bestämmelse som Lagrådet föreslagit innebära att alltför liten hänsyn togs till hela serien av gärningar när några senare, sedda för sig, relativt lindriga brott skulle bedömas. I sådana fall borde det för att visa mönstret i gärningsmannens handlande vara tillåtet att åberopa även handlingar som den åtalade tidigare dömts för eller där ansvarsfrågan eljest var klar, t.ex. genom åtalsunderlåtelse. Det allvarliga i situationen var nämligen att kränkningen upprepades och syftet med den nya straffbestämmelsen var att ta hänsyn till den utsatta personens hela situation. Regeringen ansåg därför att rekvisitet borde utformas så att det var tillräckligt att de aktuella gärningarna varit ett led i en upprepad kränkning (prop. 1997/98:55 s. 131 f).

I rättsfallet NJA 1999 s. 102 var en man åtalad för att vid fyra tillfällen ha misshandlat en kvinna med vilken han bodde eller hade bott tillsammans med under äktenskapsliknande förhållanden. Åklagaren yrkade ansvar för grov kvinnofridskränkning, alternativt misshandel. Mannen hade vid två tidigare tillfällen dömts för misshandel av kvinnan. En av de åtalade gärningarna hade, liksom de misshandelsbrott som mannen tidigare var dömd för, begåtts före ikraftträdandet av bestämmelsen om grov kvinnofridskränkning.

Av såväl tingsrätten som hovrätten dömdes den tilltalade för misshandel beträffande den gärning som låg före den 1 juli 1998, under det att de tre övriga gärningarna bedömdes som grov kvinnofridskränkning.

HD bedömde även de tre senare gärningarna som misshandel. Av HD:s fem ledamöter var två skiljaktiga i fråga om domskälen, medan en ledamot var skiljaktig också i fråga om domslutet och ville döma för grov kvinnofridskränkning.

HD konstaterade att ansvar för grov kvinnofridskränkning förutsatte att de gärningar för vilka åtal väckts, i den mån de blivit styrkta, varit ett led i en upprepad kränkning av kvinnans integritet. Dessa gärningar skulle därvid ses som en enhet. Av bestämmelsens lydelse följde vidare att det för straffansvar måste finnas ytterligare handling eller handlingar som innefattade kränkning. Det kunde alltså inte vara tillräckligt enbart med de åtalade gärningarna. Att det i förarbetena till bestämmelsen gjorts uttalanden av innebörd att det skulle vara tillräckligt med dessa gärningar saknade, med hänsyn till bestämmelsens lydelse och den inom straffrätten gällande legalitetsprincipen, avgörande betydelse.

Vad som i praktiken kunde bli aktuellt som ytterligare kränkningar var, enligt HD, närmast förut begångna brott mot 3, 4 eller 6 kap. BrB, för vilka den tilltalade tidigare fällt till ansvar; härmed kunde jämföras fall då åtalsunderlåtelse hade skett eller strafföreläggande hade godkänts. Att på detta sätt beakta tidigare gärningar, som den tilltalade redan hade dömts för, kunde inte anses strida mot principen *ne bis in idem*, dvs. att det får icke dömas två gånger för samma sak. Sådana tidigare gärningar skulle endast tjäna till att belysa de förhållanden under vilka de i målet åtalade gärningarna ägt rum och den tilltalade skulle alltså inte på nytt dömas för de tidigare prövade gärningarna, vilka dock kunde sägas bidra till att kvalificera de åtalade gärningarna.

I det förevarande målet hade emellertid de misshandelsbrott mot kvinnan som mannen dömts för begåtts före ikraftträdandet av 4 kap. 4 a § BrB. Eftersom retroaktiva inslag borde undvikas vid tillämpning av strafflag, kunde dessa gärningar inte beaktas vid kvalificerandet av de nya brotten.

Mot bakgrund härav konstaterade HD:s majoritet att det inte fanns någon ytterligare kränkningshandling som kunde beaktas utöver de tre misshandelsbrott som begåtts efter det att bestämmelsen om grov kvinnofridskränkning trätt i kraft. Redan på grund härav kunde de ifrågavarande gärningarna inte bedömas som grov kvinnofridskränkning utan skulle bedömas som misshandel.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ändring av bestämmelsen i 4 kap. 4 a § första stycket brottsbalken. Ändringen innebär att det för straffansvar för grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning skall vara tillräckligt att var och en av de åtalade gärningarna har utgjort led i en upprepad kränkning av brottsoffrets integritet och att gärningarna har varit ägnade att allvarligt skada hans eller hennes självkänsla. Något formellt krav på ytterligare kränkning, utöver de åtalade gärningarna, skall alltså inte gälla för ansvar för grov frids- eller grov kvinnofridskränkning.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2000.

Avslag på propositionen

I motion 1999/2000:Ju2 (kd) yrkas avslag på propositionen samt att regeringen skall återkomma med ett nytt förslag till lagtext. Motionärerna menar att en ny lagtext bör beakta de synpunkter som framförts av Lagrådet och RÅ i lagstiftningsärendet.

RÅ föreslog i sin framställning till regeringen att lagtexten i förevarande del skulle lyda "om gärningarna innebär eller är ett led i en upprepad kränkning".

I propositionen konstaterar regeringen att RÅ:s förslag gick ut på att det skulle vara möjligt att tillämpa bestämmelserna om grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning både när de brottsliga gärningar som omfattades av åtalet i sig innebar en upprepad kränkning och när gärningarna utgjorde ett led i en sådan kränkning. Förslaget syntes i och för sig tillgodose behovet av ett utvidgat tillämpningsområde för bestämmelsen. Förslaget medförde emellertid att två, alternativt angivna, möjligheter att uppfylla rekvisitet "upprepad kränkning" infördes i lagtexten. Detta innebar enligt regeringens mening ett större ingrepp i den gällande lydelsen än vad som var motiverat. Det kunde inte uteslutas att en sådan konstruktion skulle kunna leda till nya svårigheter i tillämpningen och minska förutsättningarna för att skapa en enhetlig praxis när det gällde rekvisitet upprepad kränkning (prop. s. 9).

Lagrådet framhöll i sitt yttrande över lagrådsremissen – efter att ha påpekat en språklig ofullkomlighet i denna – att vad som borde utsägas i lagtexten var att kränkningen på något sätt var systematisk, dock utan att detta ord kunde användas, eftersom det ledde tanken fel i subjektivt hänseende. De åtalade gärningarna skulle kunna bedömas som en fristående enhet men också kunna ses i ljuset av tidigare gärningar. Ett ord som återkom i motiven och som borde kunna användas även i lagtexten var ordet "serie".

Lagrådet förordade därför att första stycket i 4 kap. 4 a § BrB skulle ges följande lydelse:

"Den som begår brottsliga gärningar enligt 3, 4 eller 6 kap. mot en närstående eller tidigare närstående person, döms, om gärningarna utgjort en serie kränkningar av personens integritet, eller ingått i en serie av sådana kränkningar, och varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla, för grov fridskränkning till fängelse, lägst sex månader och högst sex år".

Av orden "ingår i en serie" följde, enligt Lagrådets uppfattning, att domstolen kunde beakta även gärningar som låg i tiden före dem åtalet avsåg för att konstatera att det förelåg en sådan serie som gärningsbeskrivningen kräver. Lagrådet ansåg däremot att den situationen – som möjligen framskymtade i den tidigare propositionen (prop. 1997/98:55 s. 133) – att gärningsmannen först dömdes för ett allvarligt fridsbrott och sedan begick ett par lindriga brott mot personen i fråga, t.ex. ett olaga hot med lågt straffvärde och ett hemfridsbrott, inte torde komma att omfattas av brottsbeskrivningen. Det berodde på att domstolarna knappast torde komma att finna sådana gärningar ägnade att allvarligt skada personens självkänsla.

I propositionen anför regeringen i denna del i huvudsak följande. Regeringen instämmer i Lagrådets bedömning att det inte kan uteslutas att det

även efter genomförande av den föreslagna ändringen kan förekomma tolkningsproblem vid tillämpningen av de aktuella bestämmelserna. Detta är en följd av att fridskränkingsbrotten utgör en delvis ny konstruktion i svensk rätt, vilken har varit i kraft under endast en kortare tid. Lagrådets förslag är intressant såsom en tänkbar väg att på ett mer genomgripande sätt försöka komma till rätta med eventuella föreliggande och kommande tolkningsproblem. Enligt regeringens mening bör emellertid en sådan genomgripande förändring som Lagrådet förordar föregås av en mer omfattande beredning och analys än vad som har varit möjligt att genomföra i detta lagstiftningsärende, särskilt som Lagrådets förslag innebär en förändring av det mest centrala rekviritet i bestämmelsen. Regeringen anser därför att Lagrådets förslag till lagtext inte bör genomföras i detta sammanhang.

Enligt regeringen uppkommer då frågan om Lagrådets bedömning bör leda till att inte heller den i lagrådsremissen upptagna ändringen bör genomföras nu. Regeringen framhåller att det inte helt kan uteslutas att ändringen leder till andra önskade resultat, något som i och för sig talar för att avvakta med förslaget och i stället återkomma i ett annat sammanhang efter att en mer omfattande analys och utvärdering av fridskränkingsbrotten har genomförts.

Införandet av de nya brotten grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning svarar emellertid, framhåller regeringen, mot ett viktigt behov av att värna om personer som befinner sig i en utomordentligt utsatt position. Tillgänglig statistik visar att den nya straffbestämmelsen om grov kvinnofridskränkning kommit att användas i en inte obetydlig omfattning. Det kan också antas att införandet av bestämmelserna om fridskränkingsbrotten har lett till att allvaret i upprepade brottsliga kränkningar av en person inom ramen för en nära relation rent allmänt har kommit att uppmärksammas i större utsträckning inom rättsväsendet. Mot denna bakgrund är det enligt regeringens mening inte försvarligt att avstå från att, i den mån det är möjligt, redan nu rätta till den icke avsedda begränsning i tillämpningsområdet som har uppmärksamats genom HD:s dom. Regeringen anser därför att en begränsad ändring med detta syfte bör genomföras nu, även med beaktande av Lagrådets påpekande om behovet av en mer genomgripande reform.

En ändring av ordalydelsen så att det endast krävs att var och en av de aktuella gärningarna har utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och att gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla bör, enligt regeringens bedömning, leda till att det inte längre ställs något formellt krav på att en tidigare konstaterad gärning skall föreligga (prop. s. 10 f).

Utskottet delar regeringens uppfattning att lagstiftningen mot fridskränkning fyller ett viktigt behov för att skydda utsatta personer. Den av regeringen föreslagna nya avfattningen av 4 kap. 4 a § BrB synes visserligen bättre ägnad än den nuvarande lydelsen att tillgodose syftet att det för ansvar för fridskränkingsbrott inte skall krävas att det föreligger ytterligare integritetskränkningar utöver dem som avses med åtalet. Utskottet utesluter dock inte att förslaget kan ge upphov till nya tillämpningsproblem. Även om det alltså kan anföras skäl för att förändringar av 4 kap. 4 a § BrB bör föregås av en mera ingående analys, delar utskottet regeringens uppfattning att lagstiftaren redan nu bör komma till rätta med den brist i den nuvarande lagtextens ut-

formning som den ifrågavarande domen av HD har påvisat. Härför talar framför allt hänsynen till de utsatta kvinnornas situation. En annan sak är att det – som utskottet framhåller nedan – i framtiden kan finnas skäl för regeringen att göra en mera omfattande översyn och analys av fridskränkingsbrotten och i det sammanhanget överväga om ytterligare förändringar av lagens utformning är erforderliga.

Med det anförda tillstyrker utskottet propositionen och avstyrker motion 1999/2000:Ju2.

Strängare straff för kvinnofridskränkning

I motion 1998/99:So462 (fp) begärs att det lägsta straffet för grov kvinnofridskränkning skall höjas från fängelse sex månader till fängelse ett år.

I samband med att riksdagen hade att ta ställning till förslaget om införande av 4 kap. 4 a § BrB i dess nuvarande lydelse behandlade utskottet ett motsvarande yrkande. Utskottet framhöll den gången bl.a. att det nya straffstadgandet innefattade gärningar av mycket olika straffvärde. Straffskalan måste därför utformas på ett sådant sätt att den medgav en adekvat bedömning av straffvärdet. Med hänsyn till att brottet således omfattade förfaranden som, sedda för sig, normalt hade ett begränsat straffvärde framstod, enligt utskottets uppfattning, ett års fängelse som straffminimum som allt för högt. Det av regeringen föreslagna minimistraffet fängelse sex månader framstod enligt utskottet som en tillräcklig markering av allvaret i den kränkning som brottet innefattade. Utskottet avstyrkte motionsyrkandet (bet. 1997/98:JuU13 s. 17).

Utskottet finner inte anledning att nu frångå sitt tidigare ställningstagande och avstyrker motion 1998/99:So462 i ifrågavarande del.

Behovet av ny lagstiftning

I motion 1998/99:A808 (c) begärs en skärpt lagstiftning mot brott mot kvinnor. Motionärerna efterlyser en ”nollvision” när det gäller våld och övergrepp mot kvinnor och hävdar att den nya bestämmelsen om kvinnofridsbrott inte räcker som lagstiftning.

I motionerna 1999/2000:Ju720 (kd) och 1999/2000:Ju721 (c, m, kd, fp, mp) begärs en utvärdering av lagbestämmelsen om kvinnofridsbrott. Utvärderingen skall ge underlag för att bedöma om lagstiftningen behöver skärpas. I motion Ju721 efterfrågas dessutom en analys av hur bestämmelserna om straff för övergrepp mot kvinnors liv tillämpas.

I propositionen har regeringen som sin utgångspunkt i detta lagstiftningsärende angivit att det endast är fråga om att åstadkomma en ordning som innebär att det inte längre skall gälla något formellt krav på ytterligare kränkingshandlingar utöver dem som åtalet avser. Enligt regeringens uppfattning är det för tidigt att göra en generell översyn av fridskränkingsbrotten. Det finns dock anledning att noga följa tillämpningen av bestämmelserna om dessa brott (prop. s. 12).

Genom beslut den 16 december 1997 (dnr A97/3077/JÄM delvis) utfärdade regeringen s.k. myndighetsgemensamma uppdrag för de myndigheter

som på något sätt kommer i kontakt med frågor som rör våld mot kvinnor. Syftet med beslutet är att konkretisera myndigheternas ansvar och skyldigheter att vidta åtgärder i frågor som rör våld mot kvinnor. Myndigheterna skall förebygga våldsbrott mot kvinnor, utforma åtgärdsprogram eller policydokument, samverka i dessa frågor och utveckla sitt internationella samarbete på området. Åtgärder skall redovisas regelbundet till regeringen. Uppdragen gäller till och med år 2002.

För såväl åklagarväsendet som polisen gäller enligt regleringsbrevet för år 1999 att kampen mot våld mot kvinnor skall prioriteras. RÅ arbetar i sin verksamhet för rättsutvecklingen med att få fram klargörande avgöranden från HD rörande kvinnofridsbrottet.

I budgetpropositionen för år 2000 (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 4, avsnitt 3.5.2) framhåller regeringen att en stor del av våldet i samhället begås i bostäder mot personer som har en nära relation till gärningsmannen. Ofta är det en kvinna eller ett barn som är offret. För att bekämpa våldsbrottslighet av detta slag är, understryker regeringen, behovet av myndighetssamarbete och samverkan med frivilligorganisationer uppenbart. Regeringen framhåller betydelsen av den nya lagstiftningen mot fridsbrott. Vidare pekar regeringen på att den givit flera myndigheter i rättsväsendet i uppdrag att vidta olika åtgärder för att förebygga våld mot kvinnor och för att kvinnor som utsatts för sådant våld skall få ett bättre bemötande. De redovisningar av myndighetsuppdragen, som myndigheterna regelbundet skall lämna till regeringen, kommer att användas i det fortsatta arbetet, liksom den uppföljning av den nya lagstiftningen som Brottsförebyggande rådet (BRÅ) genomför. Skyddet för hotade kvinnor och barn skall, framhåller regeringen, öka ytterligare.

Enligt vad utskottet inhämtat bedriver en interdepartemental arbetsgrupp med företrädare för Justitie-, Närings- och Socialdepartementen en fortlöpande uppföljning av hela kvinnofridsreformen. En uppföljning av såväl lagen (1998:408) om förbud mot köp av sexuella tjänster som lagstiftningen om fridskränkingsbrott genomförs av Brottsförebyggande rådet. Någon översyn av fridskränkingsbrotten sker dock inte för närvarande, eftersom uppföljningen av kvinnofridsreformen och utvecklingen i rättspraxis anses bära avvaktas.

I sammanhanget kan också nämnas att justitieministern i ett interpellationssvar den 28 september 1999 upplyst att rättsväsendet lyckats hålla ganska korta handläggningstider när det gäller brott mot kvinnofridslagstiftningen (riksdagens snabbprotokoll 1999/2000:8 s. 3).

Utskottet instämmer i motionärernas uppfattning att det är angeläget att i största möjliga utsträckning stävja våld mot kvinnor och andra utsatta personer. Som framgått i det föregående bedriver också myndigheterna ett mycket omfattande arbete i denna riktning.

Utskottet kan emellertid inte finna att det nu finns skäl att förorda en omedelbar utvärdering av lagstiftningen om fridskränkingsbrott eller att eljest begära ytterligare åtgärder. Utskottet förutsätter dock att den fortgående uppföljningen av kvinnofridsreformen också innefattar tillämpningen av 4 kap. 4 a § BrB och att regeringen – om rättspraxis eller andra vunna erfarenheter ger anledning därtill – ser över paragrafen och återkommer till riksdagen.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *avslag på propositionen*
att riksdagen med avslag på motion 1999/2000:Ju2 antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken,
res. 1 (kd)
2. beträffande *straffet för grov kvinnofridskränkning*
att riksdagen avslår motion 1998/99:So462 yrkande 3,
3. beträffande *behovet av ytterligare lagstiftning*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:A808 yrkande 15, 1999/2000:Ju720 yrkande 1 samt 1999/2000:Ju721 yrkandena 1 och 18.
res. 2 (m, kd, c, fp)

Stockholm den 21 oktober 1999

På justitieutskottets vägnar

Ingvar Johnsson

I beslutet har deltagit: Ingvar Johnsson (s), Märta Johansson (s), Margareta Sandgren (s), Alice Åström (v), Ingemar Vänerlöv (kd), Anders G Högmark (m), Ann-Marie Fagerström (s), Helena Frisk (s), Morgan Johansson (s), Yvonne Oscarsson (v), Ragnwi Marcelind (kd), Jeppe Johnsson (m), Kia Andreasson (mp), Gunnel Wallin (c), Siw Persson (fp), Anita Sidén (m) och Cecilia Magnusson (m).

Reservationer

1. Avslag på propositionen (mom. 1)

Ingemar Vänerlöv (kd) och Ragnwi Marcelind (kd) anför:

Särskilt inom straffrätten är det viktigt att lagstiftningen är tydlig. Enligt vår uppfattning borde regeringen därför ha gjort en mera omfattande beredning och analys av bestämmelsen om fridskränkingsbrott innan man lade fram något förslag till ändring i 4 kap. 4 a § BrB. Den i hast framtagna ändring som föreslås i propositionen riskerar, som Lagrådet påpekat, att leda till nya tillämpningsproblem. I förlängningen drabbar detta de utsatta kvinnor och barn som i första hand skall skyddas av paragrafen. Ett grundligare bered-

ningsarbete, under vilket RÅ:s och Lagrådets förslag till lagtext noga analyserats, hade kunnat undanröja risken för nya tillämpningsproblem. Vi anser att riksdagen bör avslå propositionen och uppdra åt regeringen att återkomma med ett nytt lagförslag som föregåtts av sådana grundligare förarbeten som vi nu förordat.

Vi anser att utskottets hemställan under moment 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *avslag på propositionen*
att riksdagen med bifall till motion 1999/2000:Ju2 *dels* avslår regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken, *dels* som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i reservation 1.

2. Behovet av ytterligare lagstiftning (mom. 3)

Ingemar Vänerlov (kd), Anders G Högmark (m), Ragnwi Marcelind (kd), Jeppe Johnsson (m), Gunnel Wallin (c), Siw Persson (fp), Anita Sidén (m) och Cecilia Magnusson (m) anför:

Vi välkomnar i och för sig det uppföljningsarbete avseende kvinnofridsreformen som bedrivs i regeringens regi. Det kan emellertid ifrågasättas om lagstiftningen om grov kvinnofridskränkning är tillräcklig för att få stopp på våldet mot kvinnor. Enligt vår mening bör regeringen få i uppdrag att redan nu göra en uppföljning och utvärdering av lagens tillämpning och komma med förslag till riksdagen om erforderliga skärpningar.

Vad vi nu anført bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vi anser att utskottets hemställan under moment 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *behovet av ytterligare lagstiftning*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:A808 yrkande 15, 1999/2000:Ju720 yrkande 1 samt 1999/2000:Ju721 yrkandena 1 och 18 som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i reservation 2.

Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	1
Motionerna	1
Motion väckt med anledning av propositionen	1
Motioner väckta under allmänna motionstiden 1998	1
Motioner väckta under allmänna motionstiden 1999	2
Utskottet	2
Inledning.....	2
Ärendet och dess beredning	2
Bakgrund.....	3
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	4
Överväganden	5
Avslag på propositionen.....	5
Strängare straff för kvinnofridskränkning	7
Behovet av ny lagstiftning.....	7
Hemställan	9
Reservationer.....	9
1. Avslag på propositionen (mom. 1) (kd)	9
2. Behovet av ytterligare lagstiftning (mom. 3) (m, kd, c, fp).....	10
Regeringens lagförslag	11